هشدار اتاق فکر مجلس در زمینه بی‌توجهی به صندوق‌های بازنشستگی

تامین اجتماعی نیاز به اصلاح توامان ساختاری و سنجه‌ای دارد

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با انتشار گزارشی هشدار داد که در صورت ادامه بی‌توجهی سیاست‌گذاران به صندوق تامین اجتماعی، کسری این صندوق به طور فزاینده‌ای افزایش خواهد داشت، به‌گونه‌ای که این کسری در افق ۱۴۷۴ به ۵۳.۶درصد از تولید ناخالص داخلی کشور بالغ خواهدشد.

به گزارش «توسعه ایرانی»، دفتر مطالعات بخش عمومی این مرکز در گزارشی با عنوان «بررسی پایداری مالی سازمان تأمین اجتماعی و تحلیل حساسیت اصلاحات پارامتریک» نسبت به عواقب وخیم بی‌توجهی به وضعیت صندوق‌های بازنشستگی هشدار داد. در این گزارش آمده است: در غالب صندوق‌های بازنشستگی ایران از جمله سازمان تأمین اجتماعی، تأمین مالی صندوق از روش توازن در آمد-هزینه تبعیت می‌کند بدین معنا که مستمری‌های جاری با استفاده از حق بیمه‌های پرداختی شاغلان فعلی تأمین مالی شده و مبالغ مازاد سرمایه‌گذاری می‌شود. با وجود تورم دورقمی مزمن در کشور و بازده سرمایه‌گذاری‌های پایین صندوق‌های بازنشستگی در کنار رشد روزافزون مصارف صندوق، شاهد روند نزولی منابع مازاد صندوق‌ها هستیم. ادامه این روند ضمن حذف منابع مازاد برای انجام سرمایه‌گذاری، در تقارن با پدیده کهنسالی جمعیت سبب متزلزل شدن مسأله پایداری مالی صندوق‌های بازنشستگی می‌شود. از این رو، اصلاح و بهسازی سیستم تأمین مالی صندوق‌های بازنشستگی از ضرورت بالایی برخوردار است. بسیاری از کشورها با اصلاحات سنجه‌ای و ساختاری در صندوق‌های بازنشستگی توانسته‌اند تا پایداری مالی این صندوق‌ها را به صورت معنادار بهبود بخشند. در این بین، آگاهی از وضع موجود صندوق‌های بازنشستگی و اثرات تحولات جمعیتی بر منابع و مخارج و پایداری مالی آنها ضرورتی است که در اتخاذ و اجرای سیاست‌های جمعیتی و اصلاحات سنجه‌ای و ساختاری در صندوق‌های بازنشستگی و خنثی‌سازی آثار منفی تحولات جمعیتی می‌تواند بسیار مفید واقع شود.

اصلاحات باید سریعا در دستور کار قرار گیرند

در بخشی از این گزارش آمده است: در ایران همچنین افزایش تدریجی امید به زندگی، کاهش نرخ موالید و افزایش نسبت وابستگی جمعیت، جزء تحولات مهم جمعیتی و شواهدی دال بر پدیده کهنسالی جمعیت است. این مسأله نه فقط ایران، بلکه بسیاری از کشورها با سیستم مستمری توازن در آمد-هزینه از نوع مزایای معین را با مشکلات جدی مواجه کرده‌است.

در بحث اصلاحات سنجه‌ای، افزایش نرخ حق بیمه، کاهش نرخ تعلق‌پذیری، افزایش سن قانونی بازنشستگی و افزایش سال‌های مبنای محاسبه مستمری بیشترین اثر را بر تعدیل کسری صندوق ایفامی کنند

این تحولات در آینده به همراه سایر تغییرات محیط اقتصادی - اجتماعی، می‌تواند موجب چالش‌های جدی برای نظام بازنشستگی و کاهش پایداری مالی صندوق‌های بازنشستگی شود. در حقیقت، کاهش نرخ باروری سبب کاهش تعداد شاغلان و در نتیجه کاهش میزان مشارکت‌ها در صندوق شده و از طرفی کاهش نرخ مرگ و میر سبب افزایش تعداد بازنشستگان، سال‌های دریافت مستمری و در نتیجه هزینه‌های صندوق می‌شود. از این رو به نظر می‌رسد موج تغییرات جمعیتی در آینده، پایداری بلندمدت صندوق‌های بازنشستگی را مخدوش کرده و وجود ناپایداری‌های ذاتی صندوق‌ها در کنار شوک‌های اقتصادی سبب هرچه سهمگین‌تر شدن آن می‌شود. از این رو اهمیت تسریع در فرایند اصلاحات و بهسازی صندوق‌های بازنشستگی دوچندان می‌شود.

اصلاحات سنجه‌ای؛ لازم اما ناکافی

در بخشی از این گزارش آمده است: برخی از این تغییرات که به اصلاحات سنجه‌ای/پارامتریک معروف‌اند با متوازن‌سازی جریان ورودی و خروجی صندوق‌ها، ساختار مالی آنها را بهبود می‌بخشند. این اصلاحات درون‌سیستمی مانند تغییر نرخ مشارکت (حق بیمه‌های پرداختی)، تغییر نحوه محاسبه مزایای پرداختی و افزایش سن بازنشستگی قانونی، بر پایداری صندوق‌ها افزوده و تداوم فعالیت‌های تأمین اجتماعی را ممکن می‌کنند.

گزارش اخیر نشان می‌دهد با توجه به نرخ رشد مستمری‌بگیران و حق بیمه‌پردازان و سایر خصیصه‌های بازنشستگی، مالی و جمعیتی در حال حاضر صندوق تأمین اجتماعی در کسری مالی به سر می‌برد و میزان آن برای دوره پایانی مورد بررسی (۱۴۷۴) به ۵۳.۶درصد تولید ناخالص داخلی خواهد رسید و نرخ پایدارکننده سیستم به ۴۲.۲درصد می‌رسد که ارقام قابل ملاحظه‌ای است. همین ارقام مسأله تبیین سناریوهای اصلاحات، بررسی تبعات و آثار هر یک، توجه به بسته‌های مکمل و تسریع در فرایند اجرایی را حیاتی و گریزناپذیر می‌کند.

اصلاحات سنجه‌ای، تنها سرعت بحران را کم می‌کند

در این گزارش اثر برخی اصلاحات پارامتریک افزایش سن قانونی بازنشستگی، افزایش سال‌های مبنای محاسبه مستمری، کاهش نرخ تعلق‌پذیری، افزایش نرخ حق بیمه و اثر توأمان همه اصلاحات ذکر شده در کنار اثر تغییر در بازده سرمایه‌گذاری بر پایداری مالی صندوق بازنشستگی تأمین اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج حاکی از آن است که اجرای انفرادی اصلاحات اخیر یارای حل معضل کسری سیستم بازنشستگی صندوق تأمین اجتماعی را نداشته و تنها توانایی تعدیل سرعت و شدت کسری به صورت محدود را دارد.

طبق نتایج گزارش اخیر، اجرای اصلاحات توأمان با بالاترین سطح اثرگذاری سبب کاهش کسری صندوق در سال پایانی به میزان ۲۱.۴درصد تولید ناخالص داخلی می‌شود. همچنین اصلاحات همزمان سبب متوازن شدن تراز مالی صندوق تأمین اجتماعی در سال ۱۴۱۰ و مثبت شدن آن تا سال ۱۴۱۸ می‌شود. پس از اصلاحات توأمان، به ترتیب افزایش نرخ حق بیمه، کاهش نرخ تعلق‌پذیری، افزایش سن قانونی بازنشستگی و افزایش سال‌های مبنای محاسبه مستمری بیشترین اثر را بر تعدیل کسری صندوق ایفامی کنند.

اصلاحات ساختاری باید در دستور کار تامین اجتماعی قرار گیرد

همچنین گزارش حاضر نشان می‌دهد تغییر در بازده سرمایه‌گذاری با وجود تمام ملاحظات و شرط‌های لازم برای تحقق، نمی‌تواند به تنهایی چالش ناپایداری صندوق تأمین اجتماعی را رفع کند. میزان کسری صندوق به موجب این تغییر در سال ۱۴۷۴ از ۵۳.۶درصد در وضعیت جاری به ۴۴درصد تولید ناخالص داخلی کاهش می‌یابد و اثری تقریباً مشابه اصلاح کاهش نرخ تعلق‌پذیری و کمتر از اصلاح افزایش در نرخ حق بیمه دارد.

اصلاحات پارامتریک در کوتاه‌مدت می‌تواند از سرعت تشدید کسری صندوق جلوگیری کند ولی به اصلاحات ساختاری برای ایجاد ثبات بلندمدت در صندوق تامین اجتماعی به شدت احساس نیاز می‌شود

مطابق نتایج گزارش اخیر، سطوح کسری و بحران سیستم بازنشستگی صندوق تأمین اجتماعی به گونه‌ای است که اصلاحات پارامتریک صرف، توانایی حل بحران مالی صندوق را ندارد، از این رو در کنار اصلاحات پارامتریک که در کوتاه‌مدت می‌تواند از سرعت تشدید کسری صندوق جلوگیری کند، به اصلاحات ساختاری برای ایجاد ثبات بلندمدت در این صندوق به شدت احساس نیاز می‌شود. حل مسائل انباشته صندوق‌های بازنشستگی و اجرای مجموعه اصلاحات هدفمند و مؤثر با رعایت اصل کفایت مستمری، مستلزم تأمین بستری مناسب برای استقرار نهاد تنظیم‌گر مقررات در این بخش است؛ نهادی که ضمن نظارت بر عملکرد صندوق در بخش‌های درآمدی و ارائه و اجرای راهکارهای پایدارکننده، حامی حقوق مصرف‌کنندگان باشد. باید به این نکته توجه داشت، عدم بررسی چالش‌های ساختاری صندوق‌های بازنشستگی و تحلیل حساسیت انجام اصلاحات این بخش در گزارش حاضر به معنای عدم اهمیت و اولویت آنها نیست.

اخبار کارگری

نارضایتی کارگران پیمانکاری شهرداری دهلران از حقوق دریافتی

تعدادی از کارگران پیمانکاری خدماتی شاغل در شهرداری دهلران از دستمزد دریافتی خود رضایت ندارند. یکی از این کارگران در گفت‌وگو با ایلنا گفت: ما تعدادی از کارگران خدماتی پیمانکاری شاغل در مجموعه شهرداری دهلران در استان ایلام هستیم که درآمد برخی از ما نزدیک به حداقل حقوق است و دریافتی ماهانه‌مان کفاف معاش زندگی‌مان را نمی‌دهد. به گفته وی، کارگران پیمانکاری خدماتی شهرداری دهلران، ماهانه مبلغی نزدیک به حداقل حقوق دریافت می‌کنند که این رقم با توجه به افزایش روزانه قیمت بسیاری از اقلام مصرفی و غذایی ناچیز است. این کارگر افزود: جدا از همه مشکلات کارفرما بخشی از همین حداقل دستمزد را در هر ماه کم می‌کند. عیدی و سنوات نیز در پایان سال به‌درستی پرداخت نمی‌شود و پرداخت حق بیمه هر چند ماه یک بار با مشکل همراه بوده‌است.

تعطیلی پروژه‌های مسکن اردستان به دلیل نبود نیروی کار

سرپرست بنیاد مسکن شهرستان اردستان گفت: پروژه‌های مسکن شهرستان اردستان به دلیل جمع‌آوری نیروهای افغانی و نبود نیروی کار بومی با قیمت مناسب تعطیل شده‌است. محمدعلی نریمانی در گفت‌وگو با ایسنا، یکی از مشکلات حوزه ساخت مسکن در شهرستان اردستان را نبود نیروی کار بومی عنوان کرد و گفت: اکنون حدود ۱۲۰ واحد مسکونی در روستاهای نوین و امیران به دلیل جمع‌آوری نیروهای اتباع افغانی و نبود نیروی کار بومی تعطیل شده‌است. وی خاطرنشان کرد: اختلاف قیمت ساخت مسکن توسط نیروهای افغانی در مقایسه با نیروی بومی هر متری ۲۰۰ هزار تومان است و این وضعیت هزینه‌های اضافی را برای متقاضیان دربردارد. سرپرست بنیاد مسکن اردستان گفت: دستگاه‌های مسئول در سطح کشور باید مساعدت کنند تا از افغانی‌هایی که می‌شود از آنها به نفع متقاضیان مسکن استفاده کرد، بهره برد.

تجمع شماری از بازنشستگان فولاد در تهران

روز یکشنبه (۱۶ مهر ماه) تعدادی از بازنشستگان صنعت فولاد در تهران با تجمع مقابل ساختمان صندوق بازنشستگی فولاد واقع در خیابان وزرا، خواستار توجه به مطالبات و خواسته‌های خود شدند. به گزارش ایلنا، این بازنشستگان، مهم‌ترین خواسته‌های خود را اجرای آیین‌نامه و قوانین خاص فولادی و احیای جایگاه آن عنوان کردند و گفتند: ما خواستار اجرای کامل همسان‌سازی، دریافت مطالبات معوقه، تضمین اجرای تعهدات درمانی مطابق با آیین‌نامه فولاد و افزایش حقوق سال ۱۴۰۲ خود براساس نرخ تورم هستیم. بازنشستگان صندوق فولاد از مدیریت صندوق و مسئولان کانون خواستند به مطالبات آنها پاسخ دهند.

تجمع کارگزاران مخابرات روستایی در سقز

روز گذشته تعدادی از کارگزاران مخابرات روستایی سقز در استان کردستان در گفت‌وگو با خبرگزاری ایلنا، از تجمع خود مقابل شرکت مخابرات این شهر خبر دادند. آنها می‌گویند: امروز شانزدهم مهر است اما هنوز حقوق فروردین را نگرفته‌ایم. در این شرایط تورمی، نمی‌توانیم با تاخیر در پرداخت حقوق کنار بیاییم. این کارگزاران افزودند: از فروردین امسال، پرداخت حقوق کارگزاران مخابرات روستایی با تاخیر همراه شده است اما تاخیر در پرداخت حقوق شهریور از همیشه بیشتر است. توقع داریم شرکت مخابرات حقوق کارگزاران مخابرات روستایی را که از کم‌درآمدترین‌ها هستند، به‌موقع پرداخت کند.

تجمع شماری از بازنشستگان در شوش و هفت تپه

روز یکشنبه (۱۶ مهر ماه) جمعی از بازنشستگان تامین اجتماعی شهرستان‌های شوش و هفت‌تپه در استان خوزستان مقابل ساختمان فرمانداری شوش تجمع کردند. به گزارش ایلنا، این بازنشستگان، خواسته‌های خود را ترمیم سریع مستمری براساس سبد هزینه‌های زندگی، برخورداری از خدمات درمانی کاملاً رایگان و بهبود خدمات رفاهی عنوان کردند. آنها با انتقاد از پرداخت عیدی کارمندی به کارگران بازنشسته تامین اجتماعی گفتند: این شیوه هر ساله اجحاف و تبعیض در حق بازنشستگان تامین اجتماعی است که دولت و مجلس باید چاره‌ای برای آن بیاندیشند.

گزارش

رشد دو برابری خانواده‌های دارای سرپرست کارگری در دهک اول

سهم کارگران از فقر افزایش یافته است

داده‌های مرکز آمار از بودجه خانوار نشان می‌دهد که در سال‌های ۹۶ و ۱۴۰۱ بیشترین مشارکت خانوارهای دهک اولی در بازار کار، در گروه شغلی «کارگر ساده» بوده است. در مقابل، کمتر از یک درصد این خانوارها در مشاغلی مربوط به «قانون‌گذاری، مدیریت و مقامات عالی‌رتبه» مشارکت داشته‌اند.

به گزارش اکوایران، شغل از مهم‌ترین دغدغه‌های خانوارهاست و یافتن شغلی مناسب برای اقشار فقیر، چالشی‌تر از سایرین به نظر می‌رسد. براساس داده‌های بودجه خانوار در مناطق شهری که از مرکز آمار منتشر شده، حدود سه‌چهارم از خانوارهای دهک اول در سال ۹۶ سرپرست غیرشاغل داشته‌اند. همچنین در سال‌های ۹۶ و ۱۴۰۱ در بین خانوارهای با سرپرست شاغل بیشترین مشارکت در گروه کارگر ساده مشاهده شده‌است.

اگر گروه مشاغل اظهارنشده و سایر مشاغل را کنار بگذاریم، کمترین سهم از سبد شغلی دهک اول در این دو سال به گروه قانون‌گذاران، مقامات عالی‌رتبه و مدیران می‌رسد.

در این گزارش، تشریح شده که در سال‌های ۹۶ و ۱۴۰۱، چند درصد از فقیرترین خانوارهای مناطق شهری در هر گروه شغلی مشغول به کار بوده‌اند.

با سرپرست اما غیرشاغل

داده‌های بودجه خانوار همه ساله از طرف مرکز آمار منتشر می‌شود و شامل جزئیاتی مربوط به وضعیت شغلی و سطح درآمد و مصرف خانوارهای کشور است. در بخشی از این آمارها، اطلاعاتی ارائه شده که می‌گوید چند درصد از خانوارهای دهک اول در مناطق شهری، در هر گروه شغلی مشغول به کار هستند. دهک اول در مناطق شهری، نماینده ۱۰ درصد از فقیرترین خانوارهای این مناطق است.

براساس این آمارها، در سال ۹۶ بیش از ۷۶.۵۱ درصد از خانوارهای دهک اولی دارای سرپرست غیرشاغل بوده‌اند. این رقم در سال ۱۴۰۱ کاهش یافته اما همچنان بالای ۶۰ درصد است.

سهم فقرا از مشاغل تخصصی، کمتر از یک درصد است

نکته جالب توجه در بررسی وضعیت شغلی سرپرست خانوار دهک‌ها در مناطق شهری، سهم بسیار اندک دهک اولی‌ها از اشتغال در حوزه قانون‌گذاری، مقامات عالی و مدیریت است. طبق ساختار تفصیلی مشاغل ایران که مرکز آمار منتشر کرده، این گروه شغلی طیف وسیعی از رده‌های مدیریتی از وزارت و ریاست دستگاه‌های دولتی گرفته تا مدیریت مدرسه و سالن‌های ورزشی را شامل می‌شود.

داده‌های به دست آمده نشان می‌دهد که در سال ۹۶ تنها ۰.۰۷ درصد از دهک اولی‌ها در این زمینه اشتغال داشته‌اند. به عبارت دیگر از هر ۱۰ هزار خانوار دهک اول تنها ۷ خانوار سرپرست شاغل در این بخش را داشته‌اند. این نسبت در سال گذشته افزایش یافته اما همچنان کمتر از ۰.۵ درصد است.

در گروه شغلی متخصصان علمی و فنی نیز تنها ۰.۵ درصد از دهک اولی‌ها در سال ۱۴۰۱ مشارکت داشته‌اند.

سهم ۱۴ درصدی کارگران ساده از سبد شغلی فقرا در ۱۴۰۱

هم در سال ۹۶ و هم در سال ۱۴۰۱، عمده سرپرستان خانوارهای دهک اولی کارگر ساده بوده‌اند. به بیان دقیق‌تر، در سال ۹۶ حدود ۷.۷ درصد از فقیرترین خانوارهای مناطق شهری در گروه کارگران ساده مشغول به کار بوده‌اند. این نسبت در سال گذشته تقریبا دو برابر شده و به ۱۴.۴۲ درصد رسیده است. این در حالی است که تنها ۳۳.۳ درصد از ثروتمندترین دهک مناطق شهری غیرشاغل هستند.

در مرتبه بعد، گروه شغلی صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوطه قرار گرفته‌است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که ۶.۶۷ درصد از فقرای شهرنشین در سال گذشته در این گروه شغلی مشغول به کار بوده‌اند. این در حالی است که در سال ۹۶ تنها ۳.۳۷ درصد از این خانوارها در این حوزه فعالیت می‌کردند که نشان می‌دهد این رقم نیز در پنج سال گذشته دو برابر شده‌است.

بنابراین به نظر می‌رسد سطح درآمد خانوار با گروه شغلی آنها ارتباط دارد طوری که یکی از کمترین مشارکت‌ها در مشاغل مدیریتی و تخصصی به نام دهک اول ثبت شده‌است.

خبر

عضو کمیسیون اجتماعی مجلس:

دولت بدهی ۵۵ هزار میلیارد تومانی صندوق فولاد را پرداخت کند

یک عضو کمیسیون اجتماعی مجلس از دولت خواست بدهی ۵۵هزار میلیارد تومانی به صندوق بازنشستگی فولاد را پرداخت کند.

به گزارش ایلنا، سلمان ذاکر در نشستی با مدیران صندوق فولاد با اشاره به سیاست‌های ابلاغی تامین اجتماعی و اعلام اینکه در این ابلاغیه بر تامین منابع پایدار صندوق‌ها تاکید شده، گفت: صندوق بازنشستگی فولاد منابع و مصارفی دارد که باید به تعادل برسند اما متاسفانه ورودی صندوق با خروجی آن به هیچ‌عنوان همخوانی ندارد.

نماینده ارومیه در مجلس بر ایجاد منابع پایدار برای صندوق بازنشستگی فولاد تاکید کرد و گفت: منابع پایدار مانند حق بیمه‌هایی است که صندوق دریافت می‌کند یا شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصاداست که زیرمجموعه صندوق است. وی با تاکید بر اینکه شرکت‌های صندوق بازنشستگی فولاد باید سودده باشد تا بخشی از هزینه‌های صندوق را تامین کنند، گفت: متاسفانه عمده بنگاه‌هایی که متعلق به صندوق فولاد است یا صندوق سهامدار عمده آن است، نه تنها سودده نیست بلکه زیانده هستند که نشان می‌دهد آن بخش‌های اقتصاد که باید دست صندوق را بگیرند، مانند وزنه‌ای سنگین به پای صندوق بازنشستگی فولاد بسته شده است. ذاکر گفت: مدیرعامل صندوق باید به عنوان نماینده بازنشستگان فولاد پیگیر مطالبات صندوق باشد و بداند که به عنوان نماینده ۸۸ هزار بازنشسته و شاغلانی که اکنون حق بیمه می‌پردازند، باید پیگیر مطالبات اعضا باشد.

عضو کمیسیون اجتماعی مجلس با ابراز تاسف از اینکه دولت ۵۵هزار میلیارد تومان به صندوق بازنشستگی فولاد بدهکار است، گفت: دولت باید هر چه سریعتر نسبت به پرداخت بدهی انباشته خود اقدام کند زیرا چالش اصلی صندوق فولاد ناشی از مطالبات معوق است.

وی با اعلام اینکه اگر دولت بدهی خود را به صندوق فولاد پرداخت می‌کرد، سودناشی از سرمایه‌گذاری می‌توانست در برقراری تعادل صندوق بسیار موثر باشد، گفت: اگر دولت بدهی خودش را به صندوق فولاد بپردازد، این صندوق می‌تواند با سرمایه‌گذاری مناسب به درآمدزایی برسد و حتی به نقطه سربه‌سر نزدیک شود.

وی با اشاره به آنچه در صحن علنی مجلس برای پرداخت بدهی دولت اتفاق افتاد، گفت: وقتی دولت بدهکار است، یعنی حق‌الناس بر عهده دارد و باید آن را بپردازد، به همین دلیل اصرار بر پرداخت بدهی دولت داریم.

نماینده ارومیه در مجلس از مسئولان صندوق بازنشستگی فولاد خواست پیگیر مطالبات صندوق باشند و گفت: هیچ کس نمی‌تواند و نباید منکر بدهی دولت به صندوق فولاد شود چون این حقی است که امکان انکار آن وجود ندارد. مدیران صندوق فولاد بدون هیچ مشکلی می‌توانند مطالبه‌گر آن باشند و نمایندگان مجلس نیز از این حق حمایت و دفاع می‌کنند.